

Traganje za suživotom...

Zvonimir Tucak

Poljoprivredni fakultet u Osijeku, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Stručni rad

UDK 615.862

Prispjelo: 17. veljače 2009.

Od svojeg postojanja kao vrste čovjek prolazi kroz mijene kao pripadnik animalnog carstva. U početku u statusu podređenosti prema fizički jačima vrstama on vremenom postaje gospodar nad njima i odlučuje o njihovoj sudbini. Etička dimenzija čovjeka ogleda se u spašavanju svih postojećih vrsta animalnog carstva. Da bi se očuvala animalna baština, ljudi osnivaju nacionalne parkove i parkove prirode. Sve čovjekove mijene izražene su kroz biće umjetnosti – od crteža u spiljama do književnosti i glazbe.

Kakav je odnos ljudi prema pripadnicima animalnog carstva, bez obzira na staništa u kojima obitavaju: kopno, voda ili zrak? Čime je prožet? Postoji li međuovisnost? Ako postoji, kako je izražena: egzistencijalno, religijski, umjetnički ili... Je li se odnos tijekom povijesti mijenjao? Etički kodeks u odnosu ljudi i životinja. Zakoni u reguliranju etičkoga kodeksa. Znanstvene spoznaje ukazuju da čovjek kao vrsta, pripadnik animalnoga carstva, nije njezin najstariji član. Njegov dolazak u životinjsko carstvo nije ništa mijenjao u postojećoj hijerarhiji koja je vladala u prirodi. Odnos pripadnika carstva bio je prožet dubokim emocijama sreće, zadovoljstvom i strahom od jačega.

Nezaborav

Što izdvajamo od prolaznosti... događaj, sliku ili osobu...

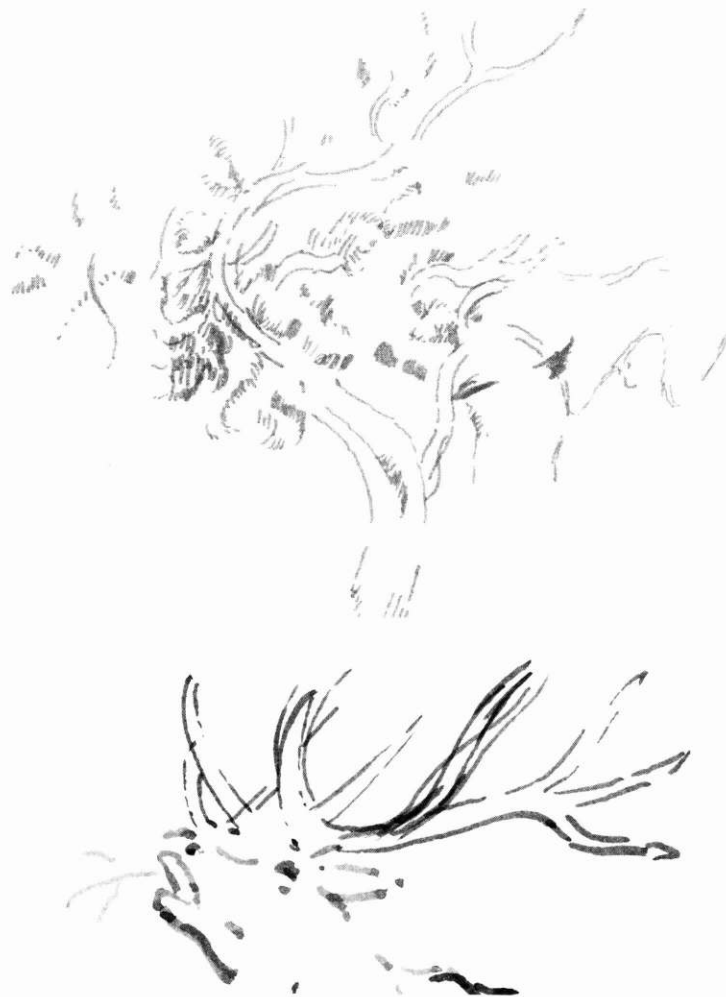
Postoji svijet čije se jedinke skupljaju na zajednički sastanak jednom godišnje u točno određeno kalendarsko vrijeme, a onda se odvoje iščekujući željno sljedeći susret. Snaga tih

običaja ne jenjava, a njihova povijest je izuzetno duga. Prirodosnanstvenici navode milijune godina, to jest od prvih zapisa postojanja takvih vrsta. U životinjskom svijetu prizore tih običaja možemo primijetiti kod lovne divljači. Nitko do sada nije ni pokušao objasniti moć kalendarskog razdoblja koja zaziva susret dvaju spolova iste vrste, susret koji će parenjem stvoriti potomstvo i donijeti produžetak vrste koja postoji već tako dugo. Jeleni su dio tog lijepog i neuobičajenog svijeta. Najsnažniji među njima pripremao se od prošle godine za ovogodišnji susret. Htio je vidjeti svoje obljubljene ženke i potomstvo koje je stvorio i ... Je li zbog toga što samo jednom godišnje vodi ljubav ili zbog godišnjeg doba, mužjaci su izuzetno agresivni. Promatraču se čini da oni jednostavno bez prethodne borbe međusobno ne žele voditi ljubav... prošle godine je bio uspješan..., ali i nezadovoljan. Onu košutu koju je želio nije obljubio... Ljut zbog toga, često je dolazio na mjesto gdje je odbacio svoje rogovlje, i skačući na njih nogama lomio i usitnjavao. Lovočuvari koji skupljaju odbačene rogove i dalje ih prerađuju, kad su ga vidjeli što radi, počeli su ga se plašiti... Nitko, ama baš nitko od jelena u svojoj dugoj povijesti nije tako postupao. Neki su se pitali

SLIKA 1.
Pavle Hegeduš: skica za studiju "Altamira - mogući suživot." Crtež kistom na papiru.

FIGURE 1
Pavle Hegeduš: Sketch for the Study "Altamira - a possible coexistence". Drawing made using a brush on paper.

SLIKA 2.
Pavle Hegeduš: skica za studiju "Altamira - mogući suživot." Crtež kistom na papiru.

FIGURE 2
Pavle Hegeduš: Sketch for the Study "Altamira - a possible coexistence". Drawing made using a brush on paper.

žali li on što ne pripada nekoj drugoj vrsti. Pošto bi bjelomučno gazio po svom odbačenom rogovlju, satima bi jurio po lovištu tražeći nekoga... nekome kome će moći ispričati svoju bol, otkriti svoju tajnu.

Približavalo se vrijeme novog susreta. Priroda je samo po sebi poznatim zakonima dozvoljavala da iz njezina bića izlaze skrivene i dobro čuvane ljepote. Drveće u šumi pokrilo je grane lišćem i plodovima, a ispod njih mirisna trava i cvijeće mamilu je živa bića da ih miluje, miluje čak do bola... da ih otrgnu od podloga i odnesu dalje... Rogovi na glavi najjačeg i najuspješnijeg jelena dostigli su svoju ljepotu. Svjestan svoje snage često bi odlazio na rijeku i promatrao svoju sliku u njoj. Počelo je parenje... Prolazio bi prostranstvom lovišta promatrajući košute i borbe mužjaka, bez neke zainteresiranosti ili želje da se uključi u događaje... Kao da je govorio sam sebi... moram je naći... Prolazili su dani ispunjeni traganjem... Vidno iscrpljen, omršavio, izgubljene nade da će je naći, vraćao se u svoje stanište... Vrijeme godišnjih ljubavnih susreta bližilo se kraju. Na povratku je vidio zadovoljan izraz košuta i jelena. Možda sljedeći put, ako ga do tad ne odstrijele, bude bolje sreće... Kao da je izrekao zakletvu da više neće ni jednoj udvarati, nego samo njoj. Požurio je. Bježeći od sumraka ususret svom staništu... Tamo se osjećao najsigurnije. Poznavao je svaku stopu predjela. Mjesta gdje se može bezbrižno odmarati ili u slučaju opasnosti skriti...

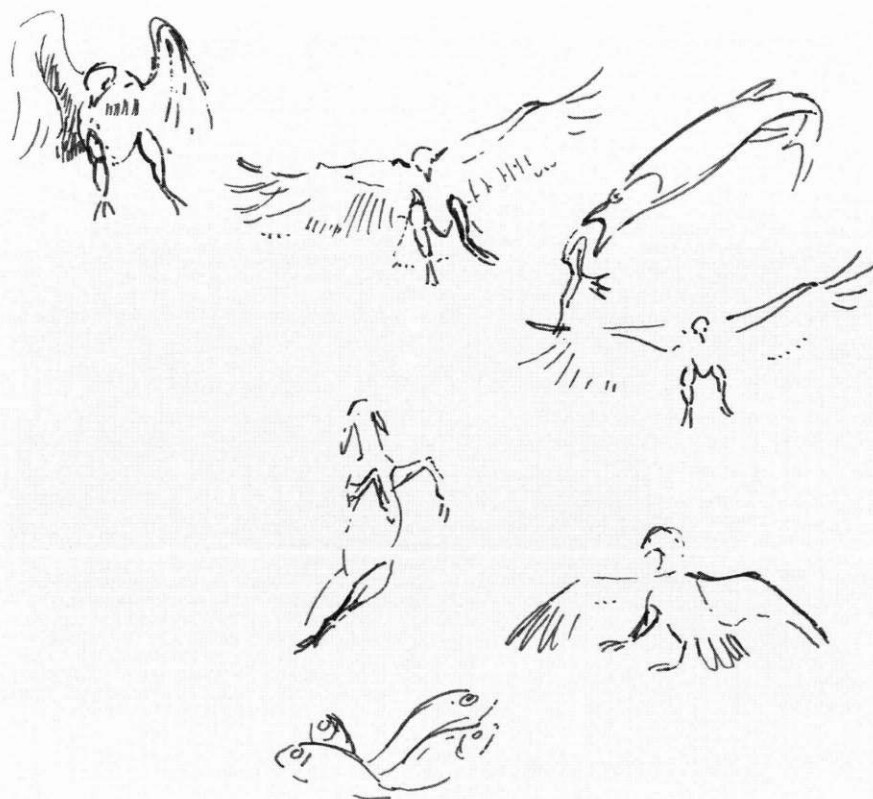
Ne, nije u prvi tren opazio, i to zbog toga što je ležala, stalno nešto dodirujući nogama... Činilo mu se da skuplja djeliće polomljenih prošlogodišnjih rogova. Opazivši ga na trenutak začuđena pogleda, kao da se pitala, pa gdje si cijelo ovo vrijeme bio? Znaš li koliko sam se umorila bježeći pred drugima... Polako se spuštao do nje... Glavu je položio na njezino tijelo zabijajući rogove blago u zemlju...

Ilustracije tih emocija izražene su u crtežima spilja koje su služile kao nastambe i kao mjesto zaštite od neprijatelja.

Dolazak orla

Tamo... gdje oblak dodiruje stijene...

Duge oštre kandže obuhvaćala su rub stijene s koje je trebao poletjeti svaki tren. Okrenuo se još jednom u smjeru gnijezda, gdje je njegova ženka još uvijek uživala u doživljaju sna koji je samo njoj znan. Oblak se nalazio niže od stijene. Morat će uložiti napor da prođe kroz njega i spusti se na zemlju. Prirodonoznanci Hrvatske međunarodne akademije utvrdili su da na tom svom putu orlovi, prolazeći kroz oblak, mijenjaju boju očiju. Mora požuriti kako bi preduhitrio naslućeno nevrijeme. Poletio je... Otkad se zna, pastiri su svoja stada napasali na livadama i oranicama koja su se nalazila u blizi-

SLIKA 3.

Pavle Hegeduš: skica za studiju "Altamira - dolazak orla." Crtež flomasterom na papiru.

FIGURE 3

Pavle Hegeduš: Sketch for the Study "Altamira - the arrival of the eagle". Drawing made using a felt-pen on paper.

ni šume. Čudno, gotovo sva bića žele živjeti u šumi ili u njezinoj blizini. Ljepšeg cvijeća od šumskog čovjek nije vidio, a životinje koje u njoj žive pripadaju posebnom i povlaštenom carstvu. Upravo k tom dijelu prirode letio je orao u namjeri... Nitko ne zna kojoj. Dijelom svog bića stari pastir naslutio je dolazak orla. Sekundu, dvije ogledavao je oko sebe gdje se nalazi njegov unuk koji mu je pomagao oko blaga i pravio mu društvo.

Ugledavši ga, pokretom ruke i glasom pozvao ga sebi. Djed je krenuo prema šumi gdje ga je unuk sustigao. Ušavši dublje u šumu, djed je učinio onako kako se s unukom dogovorio. Neki strah počeo se uvlačiti u sva bića. Miris cvijeća i šumskih plodova kao da je počeo gubiti svoju opojnost. Sva divljač počela se uvlačiti u dubinu šume, tražeći zaklon u kojem ih nitko neće moći pronaći. Miševi, krtice, jazavci, lisice, ulazili su sve dublje pod zemlju. Šumske ptice tražile su također mjesta gdje će biti zaštićene. Razni kukci koji su se nalazili posvuda na kori, lišću drveća te plodovima ostalog raslinja i bilja, prekinuli su svoju aktivnost. Kolika je moć straha? Snažni zamasi dugih i jakih krila orla povijali su grane drveća. Sletjevši na livadu zakopao je svoje kandže u zemlju i tražio živi svijet oko sebe. Nigdje nikoga! Boja njegovih očiju bila je crvenkasto-plava, a kandže tako oštre i dugačke da je pri hodu ostavljao iza sebe prave male brazde. Njegova raširena krila učinila su livadu na trenutak mnogo manjom nego što je uistinu bila. Još nije ispustio nikakav

glas, a već se počeo kretati u smjeru... Unatoč savjetima djeda, strah je nevjerojatnom lakoćom ovladao njime. Djed ga je užetom od nogu do glave privezao za drvo. To je najsigurniji način da ostaneš živ, govorio je djed. Djed njegova vršnjaka stavio je svog unuka na gusto granje jednog drveta, ali ga je orao ipak uzeo i odletio s njime. Od tog događaja nitko za nestalog dječaka nije čuo... Pogledi su im se susreli. Kao da taj orao nema zjenicu oka... samo krvave očne šupljine... Vidi li uopće kroz njih ikoga? Naglo se okrenuo i pritisnuo glavu k stablu. Pričvrsti glavu uz drvo, ako poleti k tebi da ti oči ne iskopa. Orlovi obično, a nitko ne zna zašto, svojim žrtvama prvo izbijaju oči, a onda ih stavljaju među kandže i nose daleko, visoko, odakle se samo oni vraćaju natrag. Krilo orla počelo je dodirivati njegovo smrtno uplašeno tijelo... Ne zna točno koliko je taj dodir dugo trajao, ali pamtit će ga dok je živ. Odjednom je osjetio strahoviti pritisak u glavi. Okrenuo se i spoznao orla negdje na livadi kako drži nešto među kandžama. Djed je odvezivao uže oko njega... razumio je samo riječi... ta ptica grabljivica zove se orao suri...

Iz bogatstva tih emocija rađala se prvobitna religija i umjetnost. Osim emotivnoga, taj odnos imao je i egzistencijalni karakter. Mnogi pripadnici životinjskoga carstva služili su ljudima za prehranu, izradu odjeće i ljekovitih supstanci. Taj odnos spontanoga življenja povijesno je trajao dug period. S duhovnim, intelektualnom i znanstvenim razvojem mijenja

TABLICA 1.
 Osnovne karakteristike razmnožavanja krupne divljači
 TABLE 1
 Basic characteristics of reproduction of big game

Vrsta divljači / Type of game	Razdoblje parenja / Mating period	Duljina bređosti (dana) / Gestation period (days)	Razdoblje poroda / Period of giving birth	Broj mladun- čadi / Number of the young	Duljina života (godina) / Life expectancy (years)
Jelen obični / Red deer	Kolovoz-rujan / August- September	270	Svibanj-lipanj / May-June	1-2	20
Jelen lopatar / Fallow deer	Listopad-studeni / October- November	240	Svibanj-lipanj / May-June	1-2	20-25
Jelen bjelorepi / White-tailed deer	Rujan-studeni / September-November	240	Svibanj-lipanj / May-June	3-4	20
Srna / Doe	Srpanj-kolovoz (prosinac) / July-August (December)	280 or 165	Svibanj-lipanj /May-June	1-3	15
Kozorog / Ibex	Prosinac-siječanj / December-January	140-150	Lipanj / June	1-2	35
Divokoza / Chamois	Studeni-prosinac / November-December	150	Svibanj / May	1-2	25
Muflon / Mouflon	Rujan-listopad / September-October	170-180	Ožujak-travanj / March-April	1-2	25
Divlja svinja / Boar	Studeni-siječanj / November-January	115-120	Ožujak-svibanj / March-May	4-12	30
Medvjed / Bear	Svibanj-lipanj / May- June	240	Siječanj-veljača / January-February	2-3	30

SLIKA 4.

Pavle Hegeduš: skica za studiju "Altamira - Kopački rit." Digitalni crtež - duplex.

FIGURE 4

Pavle Hegeduš: Sketch for the Study "Altamira - Kopački rit". Digital drawing - a duplex.

se odnos ljudi prema jedinkama carstva. On više ne gleda na njih samo kao na izvor hrane, odjeće, već kao i na robu široke potrošnje koju će vrjednovati kroz novac. Da bi se spriječilo nasilje nad jedinkama carstva, doneseni su etički kodeksi koji reguliraju odnose ljudi i životinja.

Etički kodeksi postaju zakonske odredbe kojih su se ljudi prisiljeni pridržavati pod prijetnjom kazni. Zabrana lovljenja za vrijeme reprodukcije svih vrsta životinja. Zanimljivo je pratiti odnos ljudi u urbanim sredinama prema životinjama. Osjećajući da se udaljuju od svijeta prirodnoga suživota s pripadnicima carstva, ljudi na individualnom planu udomljuju pojedine jedinke – kućni ljubimci postaju: psi, mačke, ptice, ribe u akvariju...

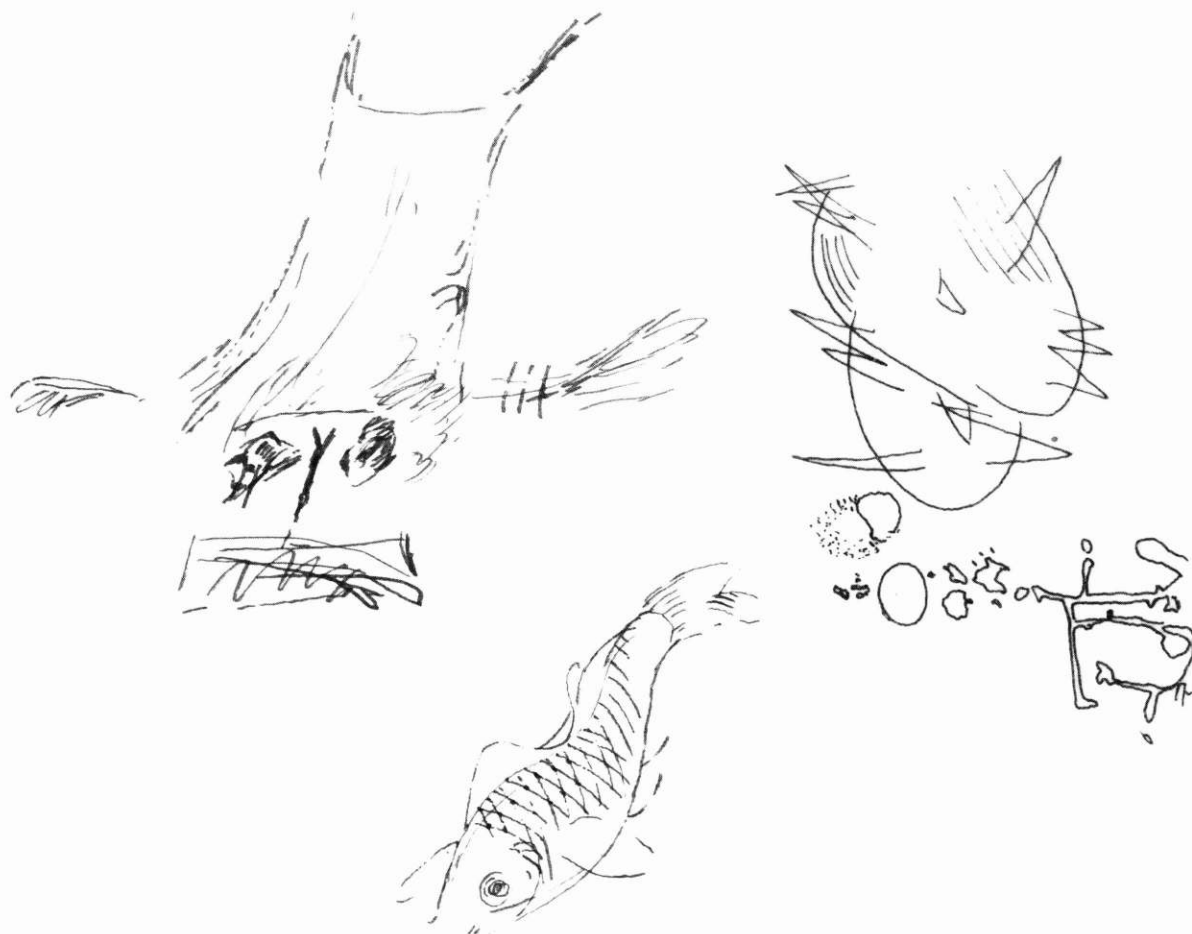
Ranjeni promatrač

Promatrao je događaje oko sebe pogledom koji se nije ni na kome zaustavljao...

Nedaleko od ulaznih vrata nebodera počelo se skupljati sve više ljudi. Dolazak hitne pomoći s medicinskim osobljem na trenutak je udaljilo radoznale promatrače od leša djevojke, koja je već tada bila u svijetu samo njoj poznatom. Čudno,

liječnica je dugo promatrala neživo tijelo, ne pokazujući želju da mu priđe i konačno izda zapovijed da se prenese u bolnicu, na mjesto gdje će daljnjim medicinskim postupcima utvrditi identitet pokojnice i uzrok smrti... Ljudi su tu njezinu neodlučnost tumačili nedostatkom hrabrosti da priđe pokojnici, koja nije izgledala tako strašno kako to često zna biti. Medicinska sestra, tehničar i vozač hitne pomoći nisu mogli odgonetnuti postupak liječnice koju su bolje poznavali od ovdje nazočnih ljudi. Naime, s njom su bili na raznim mjestima gdje su se događale ovakve nesreće. Možda joj je slabo – istragne se nekom iz mase glasno izraženo mišljenje. Ne, ni izgovorene riječi nisu liječnicu odvojile od stanja u kojem se nalazila... Pozornost okupljenih ljudi počela se sve više usmjeravati prema liječnici, a manje prema pokojnici. Sve je izgledalo kao vječnost... a tada... vjerojatno ga nitko do tada nije ni opazio... ona koju je volio ležala je nepokretna na udaljenosti pet do šest metara od njega, voljeno biće koje će uskoro odnijeti. Ležao je prislonjen uza zid zgrade, s glavom položenom među ispružene noge, spuštenih ušiju, pogledom koje se nije ni na kome zaustavljao...

Umjesto pokojnici, liječnica je laganim koracima prilazila tom psu. Došavši do njega promatrala ga je nepomično, dok se pas nije udostojao da je pogleda. Kad je to učinio, počela ga je milovati... Pas je pogledom iskazivao olakšanje... Iako

SLIKA 5.

Pavle Hegeduš: skica za studiju "Altamira - kompilacija prema spirali." Digitalni crtež - triplex.

FIGURE 5

Pavle Hegeduš: Sketch for the Study "Altamira - a compilation towards spiral." Digital drawing - a triplex.

je od nesretnog slučaja prošlo već duže vremena, nitko se od rodbine pokojnice nije javio. A on... Je li bio svjedokom tragedije ili događaja koji su prethodili... Možda ju je pokušao i odvratiti od njezina postupka, što očito nije uspio, pa sad žali, razmišljala je liječnica. Odjednom se ljutito podigao, nakostriješio dlaku, želeći valjda rastrgati svakog tko se približi tijelu. Medicinski tehničar pokušavao se približiti pokojnici, no u strahu je zastao, a i okupljeni ljudi počeli su se udaljavati. Tek tada ljudi su počeli shvaćati postupak liječnice. – Dobro da nismo prišli bliže, mogao nas je rastrgati- govorili su jedni... Drugi su se glasno pitali zašto pas nije ležao uz njezino tijelo, već se udaljio... Strah se počeo uvlačiti među ljude i polako su se udaljili s mjesta nesreće. Pas je počeo prilaziti dragom lešu... Krenuo bi pa se vratio, vjerojatno da prikupi novu snagu koja je svakim korakom kojim joj se približavao nestajala... U nekoliko skokova došao je do nje... Privio se uz nju s ljubavlju, a suze su potekle... Kad su pokojnicu unijeli u hitnu pomoć, okrenuo se i pošao... kamo samo on to zna.

Osnivaju nastambe za zbrinjavanje kućnih ljubimaca – azile. Na globalnome planu, u cilju održanja životinjskoga carstva, osnivaju nacionalne parkove i parkove prirode.

Nacionalni parkovi u Republici Hrvatskoj: Plitvička jezera, Paklenica, Risnjak, Mljet, Kornati, Brijuni, Krka, Sjeverni Velebit.

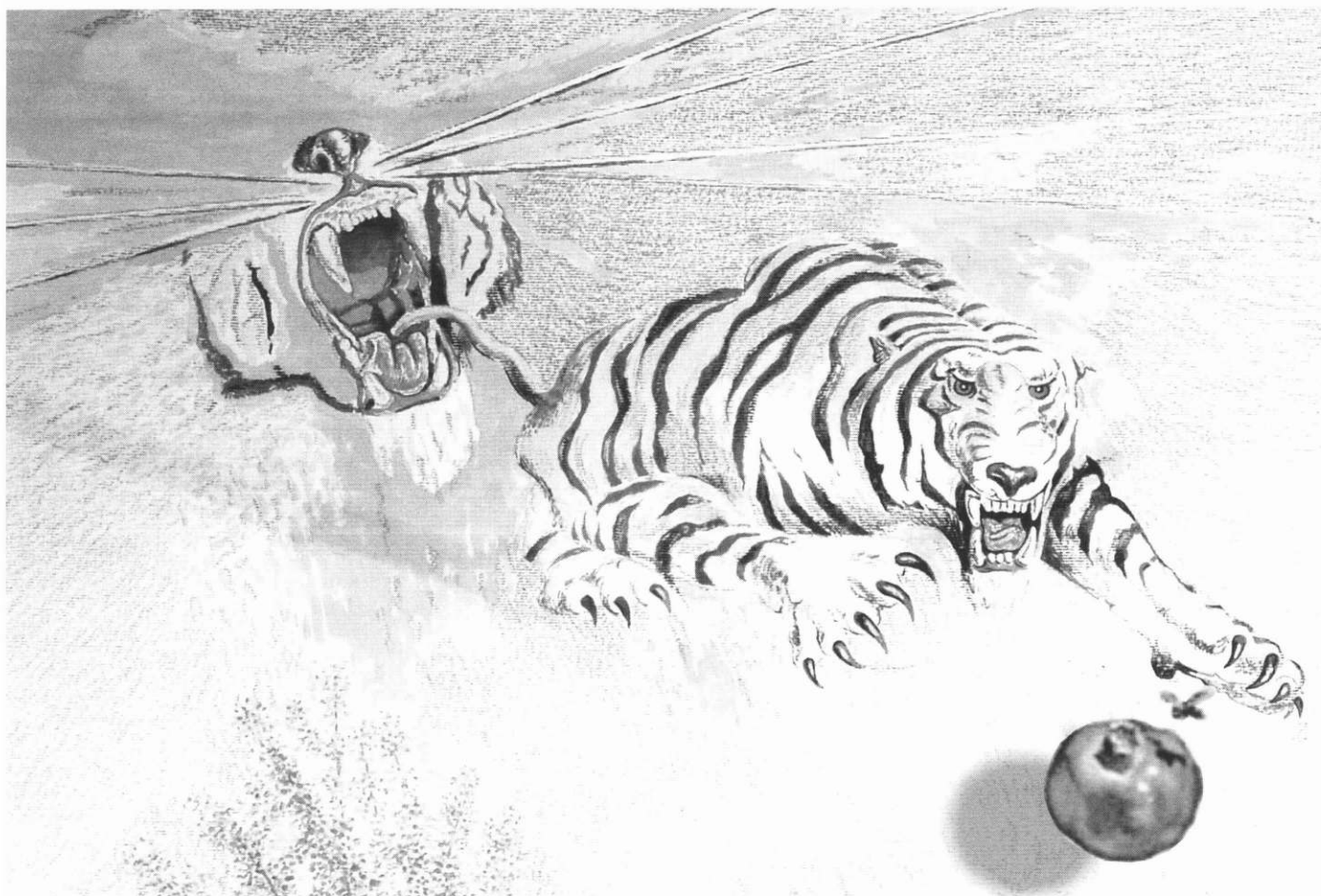
Parkovi prirode u Republici Hrvatskoj: Park prirode Kopački rit, Park prirode Medvednica, Park prirode Velebit, Park prirode Biokovo, Park prirode Telašćica, Park prirode Lonjsko polje, Park prirode Učka, Park prirode Vransko jezero, Park prirode Žumberak i Samoborsko gorje, Park prirode Papuk.

Povezanost s animalnim carstvom ogleda se i u umjetnosti: u književnosti, slikarstvu, kiparstvu, glazbi.

Nedopušteni let

Obračun svjedoka s viđenim događajem.

Na trenutak je podigao ruku, želeći zaustaviti nešto što je već prošlo. Mnoštvo ljudi prolazilo je kraj njega, žureći se da stigne na svoje odredište. Promatrao ih je, čudeći se što oni ne reagiraju na ono što su vidjeli. Prijelaz preko ceste, na

SLIKA 6.

Pavle Hegeduš: skica za studiju "Altamira, realno - podrealno ." Likovna parafraza prema slici Salvadora Dalija: "San generiran letom pčele oko šipka - c."

FIGURE 6

Pavle Hegeduš: Sketch for the Study "Altamira, realistic - surrealistic". Artistic paraphrase of Salvador Dali's painting: "Dream Caused by the Flight of a Bee around a Pomergranate - c."

jednom od raskrižja koji omeđuju zgrade gradske bolnice, postao je mjesto pogibelji jedne ptice. Za stanovnike toga dijela grada takve nesreće nisu rijetkost. Bolji poznavatelji te gradske četvrti već od jutarnjih sati mogu vidjeti skupinu pasa kako se smješta uz rub ceste i na pojavu prometnog vozila kreće na njih, izražavajući neprijateljstvo. Najviši dijelovi stabala u parku postali su utočištem brojnih ptica. Preleti nebeskih letaća preko ovog raskrižja postali su pogibeljni. Teško je objasniti zašto se ptice toliko nisko spuštaju pri prijelazu, sudarajući se tako s vozilima u pokretu. Možda žele dokazati svoju nedohvatljivost za sve što se kreće po zemlji? Sićušno tijelo ptice, uz slabašan izraz boli, odbilo se od vozila u pokretu visoko u zrak i bez moći da raširi krila, palo u blizini jednog stabla. Svjedok događaja, zbunjen, počeo se oporavljati od šoka. Krenuo je prema mjestu gdje se nalazi umiruća ptica. Usmjerio je pogled prema prozorima bolničke zgrade. Izenadio se vidjevši mnoštvo nepoznatih lica skrivenih iz stakala. Promatrali su ga, postao je toga svjestan. Koliko su oni teški bolesnici? Možda više ne mogu živjeti bez aparata koji svaki dan pročišćuju njihova tijela od smrtonosne tvari i tako im produžuju život? Podigao je

umiruću pticu i stavio je na najbližu granu. U ruci je osjetio krv. Pri odlasku s tog mjesta događaja nije više pogledavao prema bolnici i bolesnicima. Prolazeći kraj jednog panoa gdje su ljudi ispisivali svakodnevne poruke, upisao je: umrla u prometnoj nesreći. Nije joj znao ni ime, ni godine.

Brojna djela i pravci dobivaju atribut „animalistički“. Velika želja za očuvanjem životinjskoga carstva ogleda se u osnivanju apolitičnih stranaka „zelenih“, koji imaju veliki utjecaj na donošenja zakona o prirodi. Mnoge države, gradovi i športski kolektivi u svome grbu nose likove pojedinih jediniki animalnoga carstva, u ovisnosti o geografskoj rasprostranjenosti. Možemo li zamisliti svijet bez animalnoga carstva? Ni u najnepoznatijoj, futurističkoj predodžbi, to ne možemo predočiti!

Leteći liječnik

Već više od mjesec dana prekovremeno boravi u bolesničkoj sobi broj 30, gdje leži dvanaestogodišnji dječak. Liječnica je

i ovog puta ušla u sobu s nadom da će vidjeti promjene u držanju nastradalog dječaka. Nakon automobilske nesreće, dovezli su ga u nesvjesnom stanju u kojem se nalazi i sada. Zbog nemogućnosti da samostalno uzima hranu, priključen je na aparate. Sve poznate znanstvene metode primjenjivali su u liječenju, ne bi li ga vratili u normalan život. Iako je njezino radno vrijeme isteklo, nije odoljela da i ovaj put na odlasku kraće vrijeme provede uz postelju nastradalog dječaka. Emotivna veza stvorena je lako. Imala je dvoje djece, djevojčicu od 8 godina i dječaka od 10 godina. Bolesni dječak bio je stariji od njezinog sina samo dvije godine. Pažljivo je sklonila zavjese s prozora i tako dopustila svjetlosti da ovlada prostorom. U kući gdje je živjela, nije imala zavjese na prozorima. Voljela je živjeti u ritmu s prirodom. Danju sa svjetlom, noću s tamom. Prvobitno je pomislila da se radi o prividu. Ne bi bilo ništa čudno. Preumorna je. Da se oslobodi tog stanja, osvježila se vodom. Prvi puta, baš prvi puta otkad je stigao u bolnicu, dječak je počeo pomicati očne kapke. Prišla je uzglavlju bolesnika i profesionalnim, znanstvenim, liječničkim pregledom uočila kretanje. Vratila se natrag na svoje mjesto, u kut sobe gdje se nalazio liječnički stolac. Počela je tražiti uzroke promjene. Dijagnozu su točno postavili na vrijeme. Na temelju nje počeli su s terapijom. Koliko se god trudila prihvatiti primijenjene medicinske postupke kao uzrok promjene u bolesnom tijelu, nije se predala u potpunosti tom uvjerenju. Uputila je pogled prozoru kroz koji je prolazila sunčeva svjetlost i ugledala slično biće na njemu. Bila je to pčela. Priljubljena svojim sitnim nožicama uz staklenu stijenku prozora, pažljivo je promatrala dječaka. Koliko dugo se to slatko biće nalazi na prozoru, upita se liječnica? Kada je stigla? Trenutak, dva dvoumila se otvoriti prozor ili ne i na kraju odluči da će pustiti pčelicu u sobu. Promatrala je kretanje tog medenog insekta. Letio je kružeći oko bolesnika. Na trenutak je sletio na njegove ruke, potom na čelo. Šireći krila, pčelica je izletjela iz sobe puna zadovoljstva. Na odlasku, prožeta srećom, lijepa liječnica zatvorila je prozor. Sutradan, već na ulazu u prostorije svog odjela, osjetila je uzbuđenje. Njezini suradnici natjecali su se tko će prvi iznijeti viđene promjene na pacijentu koji se nalazi priključen na aparate. Da se osvjedoči u navedene promjene,

otišla je do svojeg najdražeg pacijenta. Uz povremeno otvaranje očnih kapaka, primijetila je i osmijeh na licu. Vraćajući se natrag, nije htjela sretnim suradnicima ispričati događaj prethodnog dana.

LITERATURA

1. Marjanic S, Zaradija Kis A, ur. Kulturni bestijarij. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada; 2007.
2. Zaradija Kiš A, Marjanić S, ur. Joan Dunayer, Specizam. Zagreb: Institut za etnologiju i folkloristiku, Dvostruka duga; 2009.
3. Treer T, Tucak Z. Agrarna zoologija. II. prošireno izd. Zagreb: Školska knjiga; 2004.
4. Tucak Z, Florijančić T, Grubešić M, Topić J, Brna J, Dragičević P, i sur. Lovstvo. II. prošireno izd. Osijek: Poljoprivredni fakultet, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera; 2002.
5. Tucak Z, i sur. Pčelarstvo. III. prošireno izd. Osijek: Poljoprivredni fakultet, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera; 2005.
6. Tucak Z, i sur. Zaštita divljači. Osijek: Poljoprivredni fakultet, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera; 2006.
7. Tucak Z. Zbirka pripovjedaka: Zaustavljena sjećanja. Glas Slavonije; 1994.
8. Tucak Z, Tucak I. Immortality in Biological Ambience. 3rd Lošinj Days of Bioethics. 2004.
9. Tucak Z, Tucak I. Novi oblici reprodukcije pripadnika svijeta flore i faune te njihov utjecaj na mijenu (biološku i duhovnu) svijeta, (New reproduction forms of flora and fauna and their effect on the world alteration (biological and spiritual)). 4. Lošinjski dani bioetike, Mali Lošinj, Hrvatska 13.-15. lipnja 2005. (4th Lošinj Days of Bioethics).
10. Tucak Z, Tucak I, Ljutić V, Diklić A. Spontaneous sin. 5rd Lošinj Days of Bioethics, 2006.
11. Tucak Z. Razglednica (A Postcard), 6. Lošinjski dani bioetike, Mali Lošinj, Hrvatska 11.-13. lipnja 2007. (6th Lošinj Days of Bioethics).
12. Tucak Z, Tucak I. Zabranjena ljubav (Forbidden Love). 7. Lošinj-ski dani bioetike, Mali Lošinj, Hrvatska, 9.-11. lipnja 2008 (7th Lošinj Days of Bioethics).
13. Tucak Z, Tucak I. The end of biological spontaneity in nature? 9th World Congress of Bioethics Book of Abstracts Rijeka: The International Association of Bioethics; University of Rijeka-School of Medicine; The Croatian Society for Clinical Bioethics, 2008, p. 271. (9th World Congress of Bioethics „The Challenge of Cross-Cultural Bioethics in the 21st Century” Rijeka -Opatija, Hrvatska, 3-8. 09. 2008.).

QUEST FOR CO-EXISTENCE

Zvonimir Tucak

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Agronomy in Osijek

ABSTRACT

Since the beginning of his existence as a species, the human being has been going through changes as a member of animal kingdom. At the start in subordinate status towards physically stronger species, eventually the human being becomes the master who decides upon their destiny. The ethical dimension of a human being is being reflected through preservation of existing species of the animal kingdom. In order to save the animal heritage, human beings found national parks and nature parks. All the changes of the human being have been expressed through the spirit of art – from the cave paintings to literature and music.